

FÜGGETLEN MAGYARSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Mátyás király-tér 10. szám.
Telefonszám: 164.

Felelős szerkesztő:
DR. KNÉZY LEHEL.

Egy szám
12
fillér.

Kiadó:
DR. BAJAI ERNŐ.

Előfizetési árak:
Helyben negyedévre 8 pengő.
Vidékre negyedévre 8

A háború veszekszik a békével.

Tele van az élet a zsendülő tavasz sejtelmével és tele van temérdek lemondással, eltompult reménykedéssel. Genfben és Hágában örök békéről álmodoznak a javíthatatlan optimisták, akiket Párisban, Rómában és Londonban, no meg Berlinben, Moszkvában eszelőskönek, futóbolondoknak tartanak. A lapok a népszövetségi ülésekkel kapcsolatban sűrűn csepegtettek a reménykedő emberi szívre balzsamot, gyakorlati következtetéseket a pacifista nyilatkozatok, de ezek lassanként elmaradtak. Miért? Lehet, hogy azért, mert már az örök béke eszméjének hírdetői maguk sem hisznek a gyönyörű tanokban, vagy pedig ők is metamorfozison mentek keresztül és a vérontás híveivé szegődtek.

Elhallgattak az örök béke harosnásai és ma már csak akkor lehet e remek gondolatról olykor-olykor olvasni, amikor a Nobel-díj békédíját itélik oda és adják ki. Eszrevehetőleg megváltozott az emberek mentalitása. Eltávolodtunk a világháború rémes árnyaitól, elmosdottak a borzalmak, amiknek a ma élő idősebb generáció keresztülment és ma már ismét ott tartunk, mint a világháború kiírása előtt. Harci készülődés és kardcsörtetés az egész vonalon. Ha naivak akarnánk lenni, egyszerűen a latin közmondásra utalnánk: si vis pacem, para bellum. Ha békét akarsz, készüld a háborúra. Ugy látszik, hogy a világ minden állama a békét akarja, mert mind erősen készülődik a háborúra.

Egy napon a következő néhány világbékére való készülődést sikerült tetten érniük:

Uj ágyuszörny.

A shoeburynessi angol partvédő tüzéségi iskolában félelmetes erejű, újrendszerű nehéz gyorstűzelő ágyuval kísérleteznek, amely forradalmasítja a tüzéségi harcot. Az ágyu kalibere 9,2 hüvelyk, összsúlya körülbelül 17 tonna, egy 380 font súlyú löveget 29 000 yard távolságra tud kilőni és víznyomással töltőkészülék segítségével percnként négy lövést tud tenni, míg az eddigi modellek maximummal teljesítménye egy lövés. Már az eddigi kísérletek is bebizonyították, hogy az ágyu célzási biztonsága meghaladja az eddigi eredményeket, majdnem az összes mozgó célokat eltalálta.

A halálkőd. Néhány hónappal ezelőtt pusztított a halálkőd a Maas völgyében. Akkor száz halottja volt. És most ismét jelentkezett a halálkőd. A lakosság pánikszzerűen menekül a falvakból, mert attól fél, hogy a mérges gázokkal telített ködben megfullad. A belga hatóságok megállapították, hogy a ködben valóban gáznyon észlelhetők.

Kimutatás Románia háborús készülődésétől.

Csehországi lapok kimutatást közölnek arról, hogy a csehországi fegyver-és municiógyárak mennyi hadiszert termeltek az elmúlt évben. A kimutatásokból kitűnik, hogy Románia átvett a cseh gyárhozól 600 ezer puskát, harmincezer golyószórót, tízezer gépfegyvert, százötvenezer darab gránátot, hatvan repülőgépet, ötszázezer gázmaszkot, továbbá rengeteg löveget, mozgókormányt, stb.

A Fokker-gyár legújabb repülőgépe.

Az amerikai Fokker repülőgépgyár új hadi repülőgépet gyárt, amely a sza-

kértók véleménye szerint minden tekintetben rá fog szolgálni a légi borzalom elnevezésére. A gép szárnyainak végén négy gépfegyvert helyeznek el, amelyeket a pilótáulésből lehet egyszerre irányítani s összesen 3000 lövést adnak le percnként. A repülőgép óránkénti gyorsasága meghaladja a 200 mérföldet.

Csupa megnyugtató hír. A polgári lakosság nyugodt lehet. Ők épűgy hadiállapotban és harctéren lesznek, mint a hadsereg, a férfiak és a front. Egész bizonyos, hogy a legközelebbi jövő világháborúja nem lesz elszigetelt jelenség: a kétszembenálló front viaskodása, hanem belevonják abba a civil

lakosságot is, az öregeket, a bennárat, rokkantakat, a nőket és gyermekeket is.

Szép kilátások ezek a jövőt illetőleg. Kitér az új háború és az egész világ egy pillanat alatt harctérré süllyed. Nem lesz egy talpalatnyi hely, ahová nem jut el a mérges gáz, a repülő bombája, az ágyu golyója. Micsoda jövő elé néz ez a nemzedék, amely élet-halál harcot vív és ha megkérdezzük bármelyiket, egyiksem tudja, hogy miért. De mind tüzel, mind agál és mind halni kész, de egyiksem tudja, hogy miért. Ez lesz a jövő háborúja Bellum omnium contra omnes. Mindenki háborúja mindenki ellen.

Tóth Kálmánról és koráról.

A Független Magyarország annak idején közölte már azokat a nagy értékességű beszédeket, amelyeket nagy nevű tudósok, írók és közéleti férfiak tartottak meg Baja város Tóth Kálmán centenáriális ünnepélyén. Csak egyedül Kosztolányi Dezso feloivasását nem közöltük eddig a költő kívánságára. Most azonban átengedte közelebre Kosztolányi Dezso azt a tanulmányát, amelyet Tóth Kálmán századik születési évfordulójára rendezett emlékünnepre írt és elmondott az Uránia színházban megtartott ünnepélyen. A beszéd, amelyet akkor a rádió is közvetített, a következő:

Hölgyeim és uraim,

száz esztendeje, hogy Tóth Kálmán született. Száz esztendő nagy idő volt mindig. Ez e száz esztendő azonban messzebb volt tőlünk, mint egyéb korok gyermekeinek egy másik száz esztendő. Mintha nem is száz esztendőről volna szó, hanem többről.

Közben teljesen megváltozott a földgolyó külső és belső arculata. A háború évei duplán számítanak. De hogy számítsuk a mostani vajudó, vágató éveket, melyek egy homályos, eddig ismeretlen cél felé ráncigálják az emberiséget? Egy évtizednek számíthatunk s akkor se túlzunk.

Ugy rémlik, hogy gyors közlekedési eszközeink a vonatok, a repülőgépek, melyek csodásan közel hoztak egymáshoz bennünket, akik ma élünk, eltávolítottak azokatól, akik már nem élnek. A sírok messzebb vannak, mint azelőtt. Ugy rémlik, hogy boszorkányos találmányaink, a telefon, a rádió, mely egyetlen szóban várszolta az egész világot s hozzánk szállít minden szót, minden hangot, valamivel elhalkította halottjaink szavát és hangját. Halottjaink szava és hangja távolabbról, mélyebbről hangzik felénk. Mindnyájan nagy időt tettünk meg térben és időben.

Ha lapozgatom Tóth Kálmán költeményeit, más világba jutok. Egyik könyvének címlapján babérlombbal övezett lantot pillantok meg, melyet felülről a verőfény allegorikus sugarai nyilaznak át. Kortársai rajzokkal is ábrázolták verseit. Vén betyár üldögél a csárda lócáján X-lábu asztalnál. Honvéd rohan a csatafőren, zászlók között, kezében kivont kardal s fölötte a szabadság szárnyas nemtője trombitál. Halovány leánya mereng halovány ösziroszák között, nagy konttyal. Az udvarló, akinek kipödrött bajuszakja van, rajongva térdreerog előtte.

De nem ilyen-e maga az élet is? Tízennyolcszázadkorában honvédelmentéje alá, a kebelébe rejtve egyetlen nyomtatásban megjelent versét, beáll a Percel-Dembinszky-hadosztályba s ez-

zel a papirtalizmánnal küzdi végig a szabadságharcot Hazajövet máról-holnapra országos hírre tesz szert. Dalait megzenésítik, a nép is énekli. „Ablakból kihallani: fűtől a szél”, „Lemondani”. Egyik szerelme anyji, hogy egyszer megfogja szíve választójának a kezét s ez elegendő ábránd és tartalom egy életre Kipfelhauer tréfás versei tízezer példányban kelnek el, lelkes honfiak dertülnek a német nyárs-polgár korlátosságán. Pályája delelőjén egy kritikus bírálatot jelentet meg róla. A költő felháborodásában sértő levelet intéz hozzá s ezt nyilvánosan is közzéteszi. Erre a kritikus pisztoly-párbaajra hívja. Előző estén mindketten — a költő is, a kritikus is — verset ír, elbucszkodik az élettől. Hajnalban megvereksznek a szentiványi erdőben. A kritikus golyója a fülé mellett stívit el. Ő főlemeli pisztolyát s amint előre elhatározza, a kritikus lábába lö, hogy megsántítsa egész életére. A célpontot hozzá egy mezei vadírág szolgálta. Micsoda izzó, valószínűtlen, színpadi kor. Számunkra már majdnem érthetetlen.

Ez a kritikus Gyulai Pál volt. Tőle kapta élete során a legfájóbb sebet. Bírálatában azonban ezt is olvassuk: „Tóth Kálmánt újabb lírikusaink között a legfigyelemreméltóbb tehetségnek tartom”. Szébb és nagyobb elégtételt nem szolgáltatathatunk neki, mint hogy most ellenfele szavait idézzük, melyek az elmúlt idők által még élesebb veretet nyertek. Ez az igazság. Csak mi tudjuk, hogy mennyire az, akik már kellő távlatból tekintünk visszafelé. Senki sincs a szabadságharcot követő években a fiatalabb költők közül, aki Tóth Kálmánnal írói rangban, izlésben, erőben, műveltségben és hatásban vetélkedhetnék. Ugy emelkedik ki közülük, mint egy fejedelem.

Nem is érthetjük meg őt, nem is méltányolhatjuk kellőképp, ha nem vesszük figyelembe, hogy kik között énekelt. Ez az irodalom úgy hat ránk, mint valami lázalom. Petőfi már eltűnt. Ő annak idején a lángelme bátorságával fölrohant a költészet márványcsarnokába, betörte zárt ablakait, hogy friss levegőt engedjen be. A „fiatal lantosok”, akik ott maradtak, azt képzelték, hogy nekik most már mindent szabad. Tulakartak tenni rajta. A márványcsarnok ajtait is összezuzták, termet föloldták, falait beürítették, aranyozott székeit, asztalait aprófavá hasogatták, aztán leruccantak a pincébe, csapaverték a hordókat, a sárgaföldig itták magukat. Egy lírai kurtakocsma hangulata áradt itt. Dalidőt csaptak. Pityókosan gajdoltak. Az erőt három-

kodással pótolták. Rikkantgattak az őszinteség nevében. A szellemi csőcselék rabszolgáladása volt ez. Nekik, akik Petőfire hívatkoztak, semmi se eléggé zsiros, lompos és duhaj, semmi se eléggé parlagi és otromba. Még táj-szavainkat is kificcamiották, megszalonnázták. A leány nem leány többé, csak „csalafintos kis pöttöm”, a száj: „csókpörgettyű”, a dió: „gyió” s annak a tűzrólpattant „csalafintos kis pöttöm”-nek a „szoknyája olyan tarka, hogy az eget hasogalja.” A borban, ebben az „arany tej”-ben, mindnyájan egyenesen „Istent ittak”.

De nemcsak Isten nevét vették hiába, hanem minden égi és földi dolog nevét, a harmatét, az alkonyét, a tengerét. Végeladást rendeztek a szavakból. „Dalzongorá”-jukon a helyretyutyutyu mellett „érzelemvirágok”-at játszottak, lantjukon, mely az „Uristen ajka” volt, kipöngögették, hogy a gyermek „gyémántpötty”, a női kebel „szivmátra” s hölgyük „ajkának piros sugarán, mint hajnalcsillag a korányon, előlvad az ajkuk”. Sem a vasdos durvaságban, sem a nyegle pipeskedésben nem ismertek határt. Épp ez a kettősség a megdöbbentő. A sarat megcukrozták. Lenge istennőjük csárdást ropolt s paprikás ambróziát ivott. Csodálatosan találkoztak bennük az izléstelenség végletei. Azokhoz a rongyos, fémeztelen forradalmárokhöz hasonlítottak, akik, miután kifosztják a kastélyokat, lábukra táncpéllőt öltének s fejükre rácsapják a legyilkolt fűr fehér parókáját, hogy annál cifrábbak legyenek. Ők ennek a kornak meghibbant dadaistái, az akkori háborúnak irodalmi elmebetegéi.

Tóth Kálmánnak semmi köze a Petőfi-utánzó, a Petőfi-csufozó lármás csoportjához. Egyedül áll, magasan felettük, versenyitárs nélkül. Véralakata is merőben más. Nem hetyke; inkább tűnődő, önvádoló, befelé érző és vérző. Már az új ember tétovasága lakozik benne. Egy életirója a szerelem Hamletjének nevezte. Annyi bizonyos, hogy a boldogság boldogtalan vándora volt. Egyik nőtől a másikhoz futott, de nem lelte meg sehol a boldogságot. Az ő női már nem pirosposztságok, egytől-egyig rejtelmesek és sápadtak. A szerelemről van négy sora, melyet ma is megindultan olvasunk. „Te engemet szeretsz, én másért lángolok, Akinek szíve tán ismét másért dobog. És így tovább... tovább... mást szeret mindenik. Oly csillagok vagyunk, kik egymást kergetik.” Ily finomságokat hiába keresnénk köcos társainál. Emellett közvetlen és kedves is. Népiessége nem rikkító. Hevében mérték van. Az „Előre” a tizenkilencedik századi költői ékesszólás remeke. Akkor se vidékies, ha vidéki. Időszzerű verseiben az elsők között pendítette meg az ötletes, fővárosi csipkelődést. A drámai nyelvről szóló költeménye művészi öntudatra és önismeretre valló okos és elmés. Volt érzéke a gunyhoz s az öngunyhoz is. Az előbbi megövtá a tulajástól, az utóbbi önbírálatra serkenfette. Pályája szakadatlan fejlődés. Hangja egyre tisztul, mélyül. A „Halál” című versének utolsó sorai elleledhetetlenek. Ez a nemes költő, ki látszólag már oly messze jár az időben, közelünkbe férközik, megráz bennünket, mert maradandó, örökkévaló dolgokról beszél. Mintha az szólna hozzánk, aki ma is él: „Nem ott van a halál, ahol a temető; Itt is sokszor halunk, őh én ezt érzem, Én már rég meghalék — agyam forr és kezem Mozog még — de tudom, hogy ez nem élet — és

Ami még hátra van: az csak — elköltés. Később ez a sejtelve valóra válik. Másfél évig élőhalottként szenvedt. Előbb halt meg, azután csak elköltözött.

A szenvedés költője volt. Az ábránd és magány regényes költője volt. A gyermeki gyöngédség költője volt. Eb-

ből sok jutott azoknak, akiket szeretett, édesanyjának, töredék, csonka családjának, de legtöbb talán szülőföldjének. Itt, az ő szülőföldjén, mely az én szülőföldem is, a Kisfaludy Társaság nevében hódolok emlékének. Dícsőség neki.

Kosztolányi Dezso.

Uj tűzrendészeti statutumot kell készíteniök a városoknak.

A kitelepítés veszélye fenyegeti a város belterületén levő fatelepeket és anyagkereskedéseket.

A napokban a belügyminisztérium olyan értelmű utasítást küldött a városok vezetéséhez, hogy újabb tűzoltó szabályrendeletet készítsenek. Ezzel kapcsolatban a belügyminisztérium imperatívus elírta, hogy az újonnan átadandó és a modern tűzrendészeti követelményekhez alkalmazandó városi tűzrendészeti statutum írja elő a következőket:

— Épületfa, tűzifa és más tüzelőanyagkereskedések, vagy telepek a városok belterületén nem engedélyezhetők, a meglévők pedig záros határidőn belül megszüntetendők, illetve kitelepítendők

A belügyminiszter váratlan intézkedése Baján is nagy feltűnést és aggodalmat keltett a fakereskedők körében. Baján számos régi fakereskedést találunk a város belterületén és ezeknek tulajdonosai most vegyes érzelmeikkel várják, hogy a város milyen álláspontot helyezkedjen a miniszteriális intézkedéssel kapcsolatban.

Figyelembe veendő, hogy Baja városa a múltban annyiszor megégette a kezét, illetve annyiszor leégett már, hogy nem valószínű az, hogy a város vezetősége ne deferálna a belügyminiszter előírásának.

Óriási siker jegyében zajlott le Herr György komponista szerzői estje.

Hat-hétszáz főnyi tömeg zsufolódott össze a Nemzeti Szállóba koncert-termében, hogy részese legyen Herr György sikerének.

Szombaton este tartotta szerzőiestjét Herr György zeneszerző, a Bajai Daloskör karnagya. Baján ez volt az első eset, hogy helyi szerzői estet tartott s már ez is vonzotta a közönségnek azt a részét, amelyik szereti az ilyen művészeti gourmandiszt. De a közönség mégis leginkább Herr Györgyre volt kíváncsi, hogy mit ad a lelkéből, mit produkál. Óriási közönség vonult fel az előadásra. Legalább 6-700 ember szorongott egymás hegyén-hátán a teremben. Ott volt a város krémje, amelynek lelkét minden esetben megkapja az eredetiség és az ilyen művész-szenzáció. A Nemzeti Szállóba hangverseny-termében ott láttuk Bisztray-Balku Gyula főispánt, dr. Vojnics Ferenc polgármestert és a társadalom elitjét.

Füledt, forró levegő terjengett a teremben, mint amilyen atmoszférára szükség az ilyen forró sikerekhez. Mert emlékeztetes, feledhetetlen este volt, amely olyan sikert hozott Herr Györgynek, ami méltán kijár a jeles zeneszerzőnek.

Az estét a műsörtől eltérően nem Vojnics Pongrác, hanem Vojnics Márta urleány vezette be rövid frappáns beszéddel, amelyben a művész kiválóságának hódolt.

Utána a Bajai Daloskör előadta Herr György „Ajánlás” című rövid dalát, amelynek szövegét is a szerző írta. Ebben a dalban azt mondja el, hogy lemond a hírnévről, a dicsőségről s nem vezetik apró világi hiúságok. A dal szövege ügyes, a zene nagyszerűen harmonizál vele.

Igen nagy sikert aratott Farkas-Herr „Kuvik-madár” című műdala, amit ugyancsak a dalárda adott elő. Ugy ezt, mint Nechanszky-Herr „Est” című nehéz, sujtásos műdalt meg kellett ismételnie a dalárdának. Nagyon szép kompozíciója volt még Herr György-Szalay: „Hajók” című versének a megzenésítése, amelyet a Bajai Daloskör adott elő. A dalárda minden ének-számával kitett magát. Szinte brilirozott. Rengeteg tapsot kapott a dalárda. A Hajók-at is meg kellett ismételnie. Ugyesen adott elő három Herr-dalt

dr. Mészáros Sándor ügyvéd. A szerző Tóth Kálmán dalaira írt pompás zenét. Mészáros Sándor mély terjedelmű, zengzeng hangja betöltötte a termet. Mindhárom dalt úgy interpretálta, ahogyan a dalok szövege és a rájuk komponált zene kívánta. A publikum lelkesen megtapsolta minden egyes dalszámát.

Ugyancsak forró sikert ért el vitéz Halmi Józsefné urnó is, aki ugyancsak három Herr dalszerzeményt adott elő. Zilahy: „Akönnny” és „Ha egyszer”... s azonkívül Zányi: „Vers” című apró dalait zenésítette meg Herr György. Csengő, meleg szoprán hangja pompásan simul a három kis műdal finom lehellszerűségéhez. Minden dalszámáért megtapsolták s annyi virágot kapott, hogy egy virágoskert kitelne belőle.

Ugy vitéz Halmi Józsefnét, mint dr. Mészáros Sándor ügyvédet Csirszka Konrád kísérette zongorán. Az ügyes zongorakíséreten kívül Csirszka Konrád még Herr Scherzóját és Valse intimet, azonkívül Herr György Egyszer volt... és Emlékek című szerzeményeit adta elő művészi készséggel. Azóta, mióta elkerült Bajáról, sokat fejlődött Csirszka Konrád s bizonyos az, hogy, ha más irányú elfoglaltsága nem kötne le a fiatal egyetemi hallgatót, — a nevével még sok hangverseny programjában találkozoznánk.

Ugy ő, mint minden egyes szereplő, sok virágot és babékoszort kapott.

Mit mondjunk még Herr György muzsikájáról, amivel kellett volna tulajdonképpen kezdenünk ezt a referációt. Ott szunnyad ez a zene lelkünk mélyén, a vértünkben rezonálnak ki az akkordok és olyan szférákba emelkedik sokszor, hogy alig tudjuk követni. Olyan Herr György muzsikája, amelynek minden hangja szintiszta poézis, a lélek kristályos zenéje, amely minden ízében új, eredeti és megkapó. Nagy és emelkedett lélek, egy színes álmodó költő friss emberi érzései tükröződnek benne. Nem akarjuk megsérteni Herr Györgyöt, mert ez a dicséret nem megy elismerésszámba: az ő nehéz dalszerzeményei annyira üdők,

elevenek és frissek voltak, hogy a könnyű zenéhez szokott közönség is úgy élvezte, mint a magyar lélek szívébe dobott melódia-virágait. Aki meghallgatta Herr György zenepoézisét, annak örökre elment a kedve a Zerkovitziadáktól, a Lopkovitziadáktól, a tingli-tanglitol és a jazz-band öröktől. Mély-séges élmény volt ez a zene a mi számunkra, ha felezendült és ha elhangzott, — a hallgatóságban olthatatlan szom-

juság támadt utána, hogy hallja tovább is, mert nem lehet vele betelni.

Forró, színes szerzői estje volt Herr Györgynek, olyan, amilyent az ilyen kiváló zeneszerző és karnagy megérdemel. A közönség is megbecsülte és méltányolta tehetségét és nem fukarkodott az elismerés nyilvánításával. Hisszük, hogy Herr Györgyhez a jövőben gyakrabban lesz szerencsénk.

Vasárnap éjjel merényletet követtek el Jánoshalmán a Bajára tartó budapesti személyvonat ellen.

Vasárnap éjjel csaknem sötét vasuti szerencsétlenséget idézett elő vagy bűnnös, elvetemült emberek tervszerűsége, vagy a véletlen Jánoshalma közelében, ahol is merényletet követett el valami gonosz bestia, vagy megdöglött, éretlen suhanc a Baja felé tartó budapesti személyvonat ellen. Ez a vonat este 7 óra 50 perckor indult el Halasról és fél 11 órakor érkezik Bajára. Jánoshalma előtt másfél km.-nyire a két sín között pár kg. súlyu nagy vasdarab fekkent. Szerencsére a mozdony előtt volt a rőghárító, máskülönben feltétlenül kisiklott volna a vonat és belezuhant volna a két méter mélységű töltés árokba. A rőghárító a nagy nyomástól egészen el-

görbült. A vonatvezető észrevette, hogy valami akadály van a vonat előtt; lefékezte s azonnal megállította a vonatot. Amint a vonat megállt a nyílt pályán, az utasok között nagy riadalom tört ki, mert senkinek sem tudta, hogy mi történt. Megnyugtatták az utasokat, a vaskarót eltávolították a rőghárító elől s a vonat folytatta útját Jánoshalmára, ahol az esetről azonnal jelentést tettek az állomásközségnek, valamint a csendőrségnek is. Itt említjük meg, hogy nem ez az első eset, amikor merényletet követtek el Jánoshalmán a vonat ellen, de eddig a csendőrség még nem tudta a rejtélyes passzió egyén kilétét kideríteni.

A bácskai alispán tanulmánya a csonka megye kibővítéséről.

A legutolsó vármegyei közgyűlésen felolvasta dr. Szabovljevics Dusán alispán.

— Az eddigiekből láthattuk azt, hogy más területeknek a megyéhez való csatolása nem nélkülözhetetlen feltétele megélhetésünknek, mert a megye a maga lábán is meg tud állni. Kérdés már most, megállja-e a helyét az az állítás, hogy Pest megye alsó két járásának és városának ide-csatolása lényegesen könnyít a terheken?

Akik ebben hisznek, azok abból indulnak ki, hogy mivel az u. n. megyei hozzájárulás százfaléka Pest megyében kisebb a miénkénél, az átszatolás révén a mi megyei hozzájárulásunk százfaléka is kisebb lesz, mivel, hiszen azok a személyi és dologi kiadások, amelyeknek fedezetére a megyei hozzájárulás szolgál, nagyobb területen fognak megoszlan, tehát bőségesebb adóforrásból merítenek.

— Ez alapján így is van, de súlyos korrekтивumra szorul.

— Minden örökséggel együtt vállalni kell a rajta nyugvó terheket is s

ha Pest megyétől elvonunk egyes területeket és a rajta lévő adózókat, úgy vállalnunk kell azokat a kiadásokat is, amelyek eddig erre a területre estek.

— Ahogy nekünk vannak nyugdíjaisaink, akiket ez a terület fizet, úgy vannak Pest-megyének is tisztviselői, akik az átszatolandó területen teljesítettek szolgálatot, tehát ennek a területnek jövedelmeiből kell, hogy kapják nyugdíjaikat a jövőben is.

— Ahogyan a mi megyénk jövedelmeiből fedeztetnek a szolgabírói hivatalok személyi és dologi kiadásai (személyi pótlékok, helyiségbérek, utiátalányok, fűtés-világítás, papír- és írószerek, nyomtatványok, posta- és távbeszélő költségek stb.), úgy vállalnunk kell az átszatolandó területen működő hivataloknak hasonló kiadásait is.

— Mivel azonban az átszatolandó terület — mint alább látni fogjuk — nagyobb a csonka megye jelenlegi te-

la POROSZ diókoksz

Pécsi tojásszén (bulett)

változatlan áron.

A leggazdaságosabb tüzelőanyagok képviselője

Schön és Bajai, Baja.

Telefon 26.

Hajnalid ucca 13.

Kitűnő fajborok nagyon olcsó áron, rizling 1 literes palackokban 88 fillér

KLEIN ÉS STRAHL

Mázer, csomago és dílgyműcs kereskedésben.

Építetők és építők

nem nélkülözhetik a jól meg-
oldott, gazdaságos, prak-
tikus és értelmes tervrajzot
és a félremagyarázhatatlan
szakszerű költségvetést,
melyek károsodástól és
pörösködéstől kímélik meg.

Építkezése olcsóbb,
Rezsije csökken,
ha irodai munkáit
rendszeresen
végezteti.

Épületmodellek ké-
szítése. Tervek sok-
szorosítása. Gépelés
Grafikai munkák.

Tervez fizetési és családi lakóházakat, valamint bármily rendeltetésű
épületet, toldalekot, atalakítást, portálokat és belső berendezést.
Készít ezek részére kivitelezési terveket, valamint építési engedélyek és
bankkölcsönök részére beadványi terveket, költségvetést, statikai
számításokat és leszámolást.

Vállal építkezések ellenőrzését, felvételeit és becslést.

Ifj. Bayer Gyula tervezőirodája
Baja, I. Parti-utca 1. szám. — Telefon.
Május 15-ig Váradi Érsek-ut 47. szám.

rületénél, világos, hogy több, mint két-
szeresre megnövekedett új megye köz-
igazgatását nem lehet a jelenlegi sze-
méllyzetrel ellátni.

— Okvetlenül emelni kell tehát a
központban a megyei aljegyzők létszá-
mát 3-4 előadóval, az árvászek sze-
méllyzetét 3-4 ülökkel, a számvívósé-
get 4-5 munkaerővel, a leíró szemé-
lyzetét 8-10, a szolgaszemélyzetet 4-5
emberrel s habár ezeknek fizetését az
állam viseli, egyes illetményekről (sze-
mélyi pótlékok, napiidjék és utiköltsé-
gek stb.) legalább is addig, míg a mai
rendszer fennáll, — továbbá az elhe-
lyezésről, vagyis újabb helyiségek épi-
téséről és a megnövekedett dologi
szükségletekről a megyének kell gond-
oskodnia.

— Ha tehát tiszta látképet akarnek
nyújtani arról, hogy a megszaporodott
jövdelemekkel együtt minő terhet is kel-
lene vállalnunk, a fentebb megjelölt és
még számos egyéb kiadás összegét
pontosan meg kellene állapítani.

— Ez azonban a fentebb példaké-
pen felsorolt kiadások természete sze-
rint is már lehetetlen. De ma már tel-
jesen felesleges is.

— Méltóztatnak ugyanis tudni, hogy
a kormány évek óta dolgozik a megyei
és községi háztartások rendezésé-
ről alkotandó törvényen.

— Az erre vonatkozó tervezet épp
a napokban jelent meg.

— Ebből kitetszőleg pedig az ösz-
szes nyugdíjak és az összes megyei
dologi szükségletek fedezését az állam
magára vállalja; miből folyólag a megyei
hozzájárulás megszűnik. Ez pedig
annyit jelent, hogy bármennyivel is nö-
vekednék a vármegye jövdeleme, vagyis
a megyei hozzájárulás alapjául szolgáló
állami adó alapja, az a megyére
nézve teljesen közömbös, mivel hiszen
az összes eddigi kiadásokat, melyek
eddig a megyei hozzájárulásból fedez-
tettek, az állam fogja viselni. Más szó-
val a megyei hozzájárulás megszűnik.

— Méltóztatnék tehát engem felmen-
teni az alól a nagy és meddő munka
alól, hogy összegszerűleg igyekezzem
megállapítani azt, hogy az átszátolás
folytán mennyivel fognak emelkedni,
helyesebben mennyivel emelkednének a
személyi és dologi kiadások?

— Ugyanebből a szempontból te-
kintve meddő volna az a nagy mun-
kával járó, bonyolult számítás is, hogy
a mai háztartási rendszer megmara-
dása esetén az átszátolás után meny-
nyí volna az új megyei hozzájárulás
százaléka?

— Itt csak egy dologra akarok rá-
mutatni. Összehasonlítások történtek
— így a legutolsó közgyűlésünkön is
— a mi községeink által és egyes
pestmegyei községek által fizetett megyei
hozzájárulási összegek között és
megállapított, hogy egyes kisebb ha-
tárral bíró községeink aránytalanul többet
fizetnek egyes nagyobb határral
bíró pestmegyei községeknél, különösen
az igen nagy kiterjedésű Kiskunhalas
városánál.

(Folytatjuk)

Laptulajdonos:
Corvin-nyomda.

SINGER VARRÓGÉPEK
A LEGJOBBAK!

Valami történni fog a a baja-kiskörösi vasutépítés ügyében.

A kiskörös-bajai vasut ügyében nem
igen szokott semmim történni. Leg-
feljebb annyi, hogy az engedélyesnek
évente meghosszabítják a koncesszióját.

Most azonban mégis történt valami
Meskó Zoltán orsz. gyűl. képviselő az
érdekelte pénzcsoporttal megjelent a ke-
reskedelmi minisztériumban, ahol elő-
adták a tervüket a vasutépítésre vonat-
kozólag. Bud János kereskedelmi mi-
niszter kívánságára ugy az építési, mint
ennek pénzügyi lebonyolítását célzó
terveket memorandum alakjában fogja
egy küldöttség Meskó Zoltán vezetésé-
vel átadni. A memorandum elkészíté-
sén Szentgály Antal és Aczady István
mérnökök fáradoznak s annyira előre-
haladott stádiumban van, hogy az most
már rövidesen átadható lesz. Meskó
Zoltán képviselő már eddig az érde-
kelt községek anyagi hozzájárulását
is bírja a vasutépítéshez. A Kiskörös
és Járása című kiskörösi lap tudni vé-
li azt is, hogy maga Baja városa egy-
maga egy millió pengő hozzájárulást
helyezett kiállításba. Ez azonban nem
felel meg a valóságnak, mert Baja er-
ről még nem határozott. Reméljük,
hogy a felbuzdulást nem a választá-
sok előszele csikarta ki a pénzcsoport-
ból.

Árlejtést tartottak a szentistváni új vámháza.

Szentistvánnak Baja városába való
beolvasztása maga után vonta az is,
hogy a vámházat a község tulsó fel-
lére kellett helyezni. Az új vámház fel-
építését elrendelte a városi kisgyűlés s
ennek alapján tartotta meg a nyilván-
os versenytárgyalást a mérnöki hiva-
tal a felépítendő szentistváni vámháza.
Az árlejtésen Nagy András elnökölt.
A következő vállalkozók adtak be ajánla-
tokat.

A kőműves munkára Gyurovics
Antal 4361'60, Páncsics Mihály 5342,
Tamás István Szentistván 5060 40,
Gyurovics István 4281, ifj. Hinterreiter
György 4560 70, Égi Adám 3961,
Kozma Ferenc 3542 70, Sztrikriánz Ist-
ván Szentistván 4677 51,

az ácsmunkára Koteser Márton 880,
Szeile Ferenc 1078 10 vitéz Koltai Pé-
ter 1116 30, Tamás István 1089 30,
Fekete Sándor 964 30 Bodor László
1144 50, Klein János és tsa. 937 35,
Égi Adám 1027, Váradi József 875,
Debella István 1353 80 Binder János
1046 98,

a kutasági munkára Huzovits 530,
a szobafestő és mázoló munkára Kazal
János 133 92, az asztalos munkára
Loos István 331 40, Kulcsár Sándor
507 70, Mezei Mihály 459, Urbán és
társa 555, Kmetovics Antal 577 98
Első Bajai Társas Műhely 459 50,

a lakatos munkára Loos István 132 90,
szegező lakatos munkára Mezei Mihály
324 80, Urbán Imre és tsa. 285 80,
Első Bajai Társas Asztalos Műhely
141 40, Halas György 345 60,
a mázoló munkára Eperjesi, Liszka,

Hideg 116 60 Polyákovics István 102 60,
Urbán Imre és tsa. 137 80, Halas György
129 40,

a bádigos munkára Rábl Béla 147,
Németh József 146,

az üveges munkára Mezei Mihály
48 60, Urbán Imre és társa 42, Halas
György 51 60,

a tetőfedő munkára Deics János 372,
Halász János 378.

HIREK.

Bezdnány József a faberakó művész Bajára érkezett.

Néhány nap óta Baján tartozkodik
Bezdnány József asztalossegéd, aki azon-
ban művésze a maga foglalkozásának.
A 32-33 év körül fiatal művész Bács-
gyulafejváron született. Onnan került Pécs-
re s azóta az ország minden jelentősebb
ipari centrumában megfordult Bezdnány
József több ízben megfordult Bajoror-
szágban és Franciaország Lyon nevű
várossában s mindenfelé a faberakósos
díszítésben és mozaikozásban képezte ki
magát. A faberakósos dekorációkban
utólrhetetlen művész. Évekkel ezelőtt
gyönyörű dohány szelencét készített lord
Rothermere-nek, aki hozzáintézett levél-
ben elfogadván megköszönte azt. Ugyan-
csak ilyen zsánerű díszmunkákat készit-
tett Horthy kormányzó és gróf Bethlen
István miniszterelnök részére.

A kormány az asztalos ipar művészi
fejlesztésével bízza meg s évi támoga-
tásban részesíti. Bajára nagyon szép
kis kollekcióval jött le, amelyeket az
iskoláknak, levettéknek, ipartestületnek,
társadalmi egyesületeknek és kalóságok-
nak mutat be. Ezenkívül magánosokat
is felkeres rendkívül érdekes és értékes
munkáival, amelyekre felhívjuk a közön-
ség figyelmét s jóindulatu támogatásá-
ba ajánljuk a művészetnek ezt a nagy
rokonszenves és igen érdekes fajtáját.

— Ma kezdődött a székesfehé-
vári panama tárgyalása. A bajai
közigazgatóság fejelemi választmányá-
ból alakított fejelemi bíróság ma ked-
den délelőtt 9 órakor kezdte meg Blsz-
ray-Balku Gyula főispán elnökielte alatt
a székesfehérvári panama fejelemi tár-
gyalását, amely 3-4 napig fog tartani.
A tegnapi napon délután megérkeztek
Bajára dr. Zavaros Alodár felfüggesztett
székesfehérvári polgármester és Vargha
Elemér műszaki főtanácsos vádlottak is
valamint védők és pedig dr. Halász La-
jós dr. Eisenbarth Ferenc, dr. Erdélyi
Gyula.

— Névnap megváltás. Dr. Béldt
Béla ügyvéd úr névnap-megváltás címén
30 P juttatott a Turul egyetemi és fő-
iskolai bajtársi Szövetség Bácska Tör-
zséhez a szegénysorsu bajai egyetemi
hallgatók segélyezésére.

— Legjobb arckrém a tavaszi
szeplők, majfoltok, bőrtisztatlansá-
gok elmulasztásához a Bizo Krém,
mely a legtisztább anyagokból ké-
szül, ártalmatlan és összetételénél
fogva kiváló hatású. Kapható: Városi
Drogeria, Baja, Vörösmarty M.-u.
1. cosmeticai laboratorium.

— Fejtetőre esett a létráról Va-
sárnap este háromnegyed 9 órakor csá-
volyol uton fekvő Régeisz tanyára hívták
ki a bajai mentőket. A tanyán ugyanis
Gauder István bérésnek 3-4 éves József
nevű kisgyermek fejtetőre esett le a
létráról földre. A szerencsétlen apróság
agyrázkódást szenvedett és a felodala
megbénult. A mentők a kórházba szállí-
tották.

— Adomány. Özv. Heneráry Antalné
és Fia cég a folyó évi április 14. én
üzletének egyik raktárában keletkezett
tűzvesz alkalmával a füst által kissé
megrongált árut a bajai józsefyárosi és
István megyei szegénysorsu 65 iskoldás
tanuló felsegélyezésére adta.

— Hadirokkantak kedvezménye
a vasuton. A kereskedelmi miniszte-
rium a népjóléti kormány előterjesz-
tésére ez évben is ötven százalékos
kedvezményt engedélyezett a 75 és 100
százalékos hadirokkantak részére két-
széri utazás alkalmára.

— Leendő anyáknak kellő figyel-
met kell fordítaniok arra, hogy bélmű-
ködésük rendben legyen, ez pedig a
a természetes „Ferenc József” keser-
víz használata által érhető el. Nőor-
vosi klinikák vezetői egybehangzóan di-
csérik a valódi Ferenc József vizet,
mert könnyen levehető és rendkívül
enyhe hatása gyorsan és minden kel-
lemetlenség nélkül jele n t k e z i k. A
Ferenc József keserűvíz gyógyszerár-
rakban, drogériákban és fűszerüzle-
tekben kapható.

— Embert öltek a Lakhandi-so-
ron. Vasárnap este dugott bált tartot-
tak Bajaszentiván határában a Lakhandi-
soron lévő Márton-szálláson Dudás József
házában. Éjjel 11 órakor a bálna be-
kedés tört ki s ennek során két ismeretlen
legény összeszurkálta Zemankó János
bajaszentiváni lakost. A szerencsétlen
embert a fején érték súlyos bicskaszúr-
ások. A tanyabellek megijedtek s behozták
Zemankó Jánost a csávolyi vámház.
Odahívták azután ki a mentőket, akik
eszméletlen állapotban a várost közkor-
házba szállították. A szurkálás ügyében
a csendőrség nyomoz. A 21 éves Zeman-
kó János hétfőn reggel a kórházban ki-
hallgatás nélkül s anélkül, hogy egy pill-

URÁNIA

Április hó 22-én, szerdán
d. u. 6 és fél 9-kor.

A Metro-Godwyn filmgyár
nagyszabásu hangos, beszélő
és zenélő filmje

Király- tigris

Kalandor regény 14 felvonásban

Főszerepben:

William Haines, Lionel Barry-
more, Karl Dane, Leila Hyams.

Kisérő filmje:

A Broadway szépe

A sport és szerelem filmje 7 f.

Főszerepben:

Lew Cody és Sue Carol.

Hiradó.

—:—

Eternit asztallapok

Eternit falburkolások

Eternit tetőfedések

Eternit Udvar

BAJA
Budapesti-út.

Telefon: 2-90, 1-05.

lanatra is eszméletre tér volna, — meghalt. A fivérét Zemankó Pétert is bevitték a kórházba, mert őt is megszurkálták a bálon. Sebeinek bekötözése után elbocsájtották, de tegnap ismét rosszabbodott az állapota, mire újból bevitték a kórházba. A csendőrség kinyomozta, hogy a tettes Kovács István bajai külterti lakos, aki a Dudás József házában a múltkorban megtartott bálon már megfenyegette a Zemankó testvéreket, hogy kírja őket. Kovács István önként jelentkezett, mire letartoztatták.

Rádió

Kedd, április 21.

2:45: Hírek, élelmiszerárak, piaci árak és ártolyamhírek.
4:00: Csehétfalvi Albertné meséi.
4:45: Pontos időjelzés, hírek.
5:00: Bárány László dr. előadása.
5:25: A Budapesti Koncert Szalonzenekar hangversenye.
6:25: Francia nyelvoktatás.
7:30: Előadás az Operaházból.
Utána: Pontos időjelzés, hírek.
Majd: Cigányzene.

STOP! UTRY-nál

1 drb kormánycsengő	P 62
1 pár pedál	320
1 gummiragasztó	18
1 drb küllő	05
1 lábpuha	270
1 pár gumiblock pedál	390
1 drb kerékcsgő	190
1 pár gummifoggantyú	80

2 szoba, konyha udvari lakás,

ugyanott nagyobb méretű és világos műhely is kladó.

Erzsébet királyné-utca 2.

Eladom, vagy bérebeadom

augusztus 1-től Mátyás király-tér 13. szám alatti házat.

Drágább lesz, ha most nem vesz!

A fűtési idény elmúltával, raktáron maradt

PRIMA

DIÓKOKSZOT

P 6-50

métermázsánkénti készpénzárban kiárúsítjuk.

Szíves megrendeléseket kér

VIDOR JÓZSEF ÉS FIA szennagykereskedők

bajai kirendeltsége

Tel.: 266.

Szt. István-tér 7.

Tel.: 266.

Végre rájöttem,

milyen előnyt nyújt, ha szaküzletben vásárolok

Horváth Vilmos-nál
mechanikai szaküzlete és javítóműhelye

**Kerékpárok, motorkerékpárok,
varrógépek, irogépek.
Fegyver, lőszer, löporúsítása.**

KENDER ISTVÁN

szobrászati műterme

Baja, Erzsébet királyné-u. 21.

(az udvarban)

Vállalom épületek külső és belső díszítését, egyházi és világi szobrok, siremlékek készítését. — Raktáron tartok különféle szobrokat, kertii törpéket és dísz tárgyakat.

Különféle épületdíszeket, könnyű stukkó menyezeti díszítéseket,

u. m. rozetták, sarkok, párkányok, lécek stb. javítást, átfestést jutányos árban.

Eladó

Széchenyi-u. 18 és Petőfi-u. 8. sz.

sarokházam

(a Déri-park tőzsomszédságában, egészben, esetleg 2 telekre felosztva, valamint 6500 □-öl

livodai földem.

Dr. Mészöly Miklós.

Prima sardinia

az eddigi 90 fillér helyett

68 fillér.

Pisztráng

1-08 P helyett

90 fillér.

Klein és Stráhl

fűszer- és csemegekereskedésben.

CORVIN-NYOMDA BAJA

Mátyás király-tér 10. — Telefon 164

Gummirozott címkék, dombornyomás.

Stanzolt dobozok gyártása

Üzleti könyvek, kartotékok.